

26.1.5 Eenvoudige muziekinstrumenten maken

Waarschijnlijk heeft een mens geen muziek nodig om te overleven. Maar 'muziek verzacht de zeden'.

Ik heb bijna altijd de radio aan. Ik dans graag. Muziek vertolkt emoties waarvoor woorden (alleen) soms te kort schieten. Bij een feest hoort muziek. Muziek horen kan iets doen met een mens.

♪ 'Muziek: het volume verhoogt niet de kwaliteit.' HL

Veel eenvoudige instrumenten kan je zelf maken. Ze stemmen is natuurlijk nog wat anders. En er (goed) op spelen ook.

Blaasinstrumenten

Een **fluitje** maken is een fluitje van een cent. Neem een recht stuk wilgentak (ca. 25 cm). Snijd een schuin mondstuk. 3 cm verder maak je van bovenaf een rechte insnede dwars naar beneden tot maximum de halve dikte. 1 cm dichterbij het mondstuk maak je een schuine insnede die de vorige kruist. Het losse segment neem je er uit. 15 cm verder maak je rondom een diepe inkeping in de schors. Klop nu (zeker een halve minuut) met een stok (of heft) overal op de schors van het fluitje (de eerste 15 cm). Met het onderste deel in de ene, en het fluitje in de andere hand wrik en draai je de schors voorzichtig los. Trek het achtereind er uit. Snijd het mondstuk af en plaats het terug in de schors. Het achtereind kan je gedeeltelijk terug steken. Tijdens het blazen beweegt je dat heen en weer om de toonhoogte te veranderen. Als het samen met de schors droogt zit het terug vast en heb je maar 1 toon meer.

Het ontchorsen lukt enkel in de groeiperiode in mei (en juni).

Je kan zo dus ook vaste fluitjes maken. Misschien ook een blokfluit met gaatjes.

Je kan ook vlierhout gebruiken of been, en daar het merg uitprutsen (met een hardhouten pen, eventueel met een gloeiende punt, een gloeiend ijzer, een scherpe scherf op een pijl).

Of fluitenkruid (*Anthriscus sylvestris*), dat is vanzelf al hol. (Verwar het niet met andere, mogelijk giftige planten!)

Als je buisjes van verschillende lengte onderaan dichtstopt en met de opening naar boven tegen elkaar vastmaakt krijg je een **panfluit**.

♪ *Een fluitist met blaasproblemen, is een probleem.*

Een snorrebot, zoem-, snor- of bromhout (ook bullroarer, rhombus, turndun of Bora-Bora) is een meestal lemmet-vormig gesneden stuk hout of bot dat aan een touwtje wordt rondgeslingerd. Voor je begint te zwieren, laat je het houtje eerst rond zijn eigen as draaien. Dit (ceremonieel) instrument wordt al meer dan 25.000 jaar gebruikt. De toonhoogte varieert met de draaisnelheid.

♪ 'Zelf mondharmonica spelen is een hogere bezigheid dan luisteren naar Bach.'

Godfried Bomans

♪ 'Muziek –van vóór 1985- verzacht de zeden. H.L

Slagwerk

Kalebas is een verzamelnaam voor pompoenachtige vruchten. De droge schil heeft een vrij harde schaal waardoor ze kan gebruikt worden als kruik, drinkbeker, kom, lepel, of **rammelaar**. Doe er daarvoor wat droge zaden of steentjes in.

De bolle, harde schaal is zeer sterk en ook een uitstekende klankkast!

De **giuro of rasp** is een kalebas met ribbels in het oppervlak gesneden. Met een lichte houten stok wordt langs deze ribbels geschuurd (als bij een wasplank 📖).

Twee hardhouten latjes die je tegen elkaar kletst worden **claves** genoemd. Ze worden veel gebruikt bij latin muziek.

De **xylofoon** bestaat uit een reeks houten staven die zijn opgehangen aan een op een frame gespannen touw. Onder iedere toets kan een resonator hangen om de toon te versterken. De toonhoogte hangt onder andere af van de lengte van de toets: langer is lager. Door materiaal weg te schrapen kan de toon afgesteld worden.

De **vibrafoon** is een xylofoon met metalen toetsen.

De **gong** is een opgehangen metalen schijf. Van kleinere schijven maak je **schellen**.

Een **triangel** is een opgehangen, niet gesloten metalen driehoek die aantikt met een staafje.

Ieder metaal dat je ophangt en aantikt geeft geluid, vooral buizen. Je kan er een **klokkenspel** mee maken.

Figuur 1
Boemlala

Trommel, bongo, of drum kunnen gemaakt worden van houten of aardewerk vaten, al dan niet met bodem, of holle stammen of kalebassen die bespannen worden met een dierenhuid.

De boemlala 📖 is een folkloristisch percussie-instrument. Knoop 2 theedoeken bij de punten aan elkaar tot een lus waar je doorstapt tot aan je knieën. Steek de pollepel tussen je knieën door de lus, en draai ermee rond tot er spanning op de theedoeken staat. Door beide knieën nu ritmisch naar buiten te bewegen slaat de lepel naar boven, waar je de slag (best) op een pan of deksel opvangt.

Snaarinstrumenten

Men gebruikt voor de fabricage van moderne vioolsnaren schapendarm (, kunststof, metaal, zijde). En dus geen kattendarm, zoals veel mensen denken. Waarschijnlijk door de foute vertaling van het Engelse woord voor schapendarm: catgut. Of van het voortgebrachte geluid?

Viool, gitaar, harp, mandoline... zijn allemaal klankkasten die met snaren overspannen worden. Ook een kalebas kan hiervoor gebruikt worden.

De **rommelpot** staat beschreven bij 🐦 Slacht – Blaas.

Als je tussen 2 blikjes een touw spant heb je een telefoon. Het touw geleidt de trillingen. Blik is micro en versterker. In Chan Chan, een adobe stad van (toen) 100.000 inwoners in noord Peru werd een 1.200 jaar oud exemplaar gevonden.

Twee 8,9 cm lange, met hars gecoate kalebassen waarover een membraan gespannen is, waren verbonden door een 22,8 meter lang katoenen touw.

De langste werkende **blik telefoon** (📖 record van een Japans bedrijf) is 242,6 meter lang.

De oudste bekende melodie (Hurrian Hymn no.6 - .1400 B.C.) stond met instructies gegraveerd op een marmeren grafzuil voor een Turkse dame.

- ♪ *Een instrument betekent niets als het niet gebruikt wordt. Kathryn Caverly Hulme*
- ♪ *'Hoewel muziek hem niet erg trok, hield hij enorm van bloes en rok.'* Paul Jacobs
- ♪ *'Niemand zou viool mogen spelen voor hij het kan.'* Jim Fiebig
- ♪ *Harp: piano na belastingaftrek. Arnold H. Glasow*
- ♪ *Harp: naakte piano. Ton O'Horgan*